

Caesalpinia (Sapan)

čeleď: Fabaceae

Rodové jméno bylo vybráno na počest botanika a filosofa Andrea Cesalpina (1519 - 1603). Roste v tropických a subtropických lesích v podobě zpravidla stálezeleného keře nebo stromu, některé druhy jsou popínavé a zpravidla trnité. Listy jsou 2x zpeřené. Květenstvím je úžlabní hrozen, vlastní květy mají krátkou trubku, korunní lístky bývají červené, žluté nebo béžové a nápadné jsou tyčinky. Plodem je vejčitý až kopinatý lusk. Nejznámějším druhem je *C. gilliesii* a *C. pulcherrima*.

Vyhovuje mu hluboká písčité půda.

Množí se semeny.

Caesalpinia affinis

Caesalpinia bonduc

oblasti: Florida, Havajské ostrovy, Írán, Louisiana, Paňdžáb (pakistánský), Portoriko, Sindh, Texas

Roste v tropech celého světa v podobě šplhavého keře. Větve jsou ochlupené. Palisty jsou velké a laločnaté. Listy jsou dlouhé 30 - 45cm, větveno má na bázi 1 - 2 zahnuté ostny, tvoří je 6 - 8 vstřícných primárních párů délky 5 - 15cm, vlastní lístky vyrůstají v 6 - 10ti párech, jsou vstřícné, eliptické, zašpičatělé, ochlupené, přisedlé a dlouhé 1,7 - 4cm. Květenstvím je vrcholový převislý hrozen délky 15 - 30cm na 5mm stopce, listeny jsou hnědě ochlupené, vlastní květy mají kalich délky 5 - 7,5mm, korunní lístky jsou obkopynaté, dlouhé 1 - 1,5cm a horní menší. Plodem je ostnitý lusk délky 5 - 7,5cm, šířky 3 - 5cm a obsahuje 1 - 2 oválná bělavá semena.

Caesalpinia cassioides

Caesalpinia caudata

oblasti: Texas

Caesalpinia ciliata

oblasti: Portoriko

Caesalpinia konzatti

Caesalpinia coriaria

oblasti: Mexiko, Pákistán, Portoriko, S Jižní Amerika

Pochází z Karibiku, Mexika, střední Ameriky a severu Jižní Ameriky. Roste v podobě velkého keře

nebo stromu. Dorůstá výšky do 9m. Listy jsou 2x zpeřené, tvoří je 5 - 10 primárních párů- délky do 15cm, 15 - 25 sekundárních párů, vlastní lístky jsou dlouhé 6 - 7mm a široké 2mm. Květenstvím je lata délky do 5cm, korunní lístky jsou lžičkovité a žluté. Plodem je stočený lusk délky 5 - 7,5cm a šířky 1,2cm.

Caesalpinia crista

Roste na pobřeží v tropech v podobě dřevité popínavky nebo poléhavého keře. Větve jsou trnité a lesklé. Listy jsou zpeřené, dlouhé až 1m, tvořené 10ti lístky délky do 10cm. Květenství je vrcholové, hroznovité, vlastní květy jsou žluté s oranžovými žilkami a vydávají příjemné aroma.

Caesalpinia culebrae

oblasti: Portoriko

Caesalpinia decapetala

oblasti: Čína, Havajské ostrovy, Indie, Japonsko, Malajsie, Paňdžáb (pakistánský), Portoriko, Srí Lanka

Roste v Pakistánu, Indii, Srí Lance, Malajsii, Číně a Japonsku v podobě stálezeleného keře. Dorůstá výšky 2 - 4 (i 10)m. Větve jsou zlatě ochlupené a trnité. Listy jsou tmavězelené, zpeřené, na spodní straně světlejší s háčkovitými trny, tvoří je 5 - 10 primárních párů délky 5 - 10cm, 8 - 12 sekundárních, vlastní lístky jsou vstřícné, podlouhlé, oboustranně zašpičatělé, dlouhé 1,5 - 2cm, široké 0,5 - 1cm a řapíčky jsou drobné. Kvete světležlutými květy na vzpřímeném hroznu dlouhém (10 -) 30 - 40cm, vlastní květy jsou žluté, dlouhé 1,2 - 1,8cm, mají 1,2 - 3cm ochlupenou stopku, vejčitékopinatý ochlupený listen délky 5mm, kalich má délku 1 - 1,3cm, korunní lístky jsou kulovité a dlouhé 1,1 - 1,4cm. Plodem je hnědý dřevnatý lusk délky 6,2 - 12,5cm, šířky 1,7 - 2,8cm a obsahuje 4 - 8 semen. Existuje vnitrodruhový taxon:

- var. japonica - Čína, Japonsko; menší množství větších lístků

Caesalpinia divergens

oblasti: Portoriko

Caesalpinia echinata

synonyma: Guilandina echinata

oblasti: Brazílie

Pochází z Brazílie. Dřevo má červenooranžové. Kmen, větve a dokonce i listy jsou trnité. Kvete žlutými květy.

Caesalpinia ferrea

oblasti: Pákistán, Střední Amerika, V Brazílie

Roste ve východní Brazílii v podobě stromu s deštníkovitou korunou. Dorůstá výšky do 12 (i 20)m. Větve jsou zahnuté. Borka je hladká a béžová s šedo zelenými skvrnami. Listy jsou zpeřené, dlouhé 4 - 12cm, tvoří je 2 - 4 primární páry, 4 - 5 sekundárních, vlastní lístky jsou mírně vejčité, tmavě zelené a dlouhé 1,2 - 1,9cm. Květenstvím je hrozen délky 9cm, vlastní květy jsou žluté, průměru 1,9cm a 1 korunní lístek má červenou skvrnu.

Caesalpinia gilliesii (Sapan Gilliesův)

oblasti: Argentina, Arizona, Georgia, Írán, Kalifornie, Nevada, Nové Mexiko, Oklahoma, Pákistán, Portoriko, Střední stře dozemí, Texas, Uruguay, Utah

Roste v Argentině a Uruguayi v podobě vzpřímeného keře a podle teploty může být stálezelený až opadavý. Dorůstá výšky 1 - 2 (i 4)m. Větve jsou v mládí ochlupené. Palisty jsou 3úhlé a dlouhé 3mm. Listy jsou střídavé, 2x zpeřené, dlouhé 10 - 15 (i 30)cm, tvoří je 3 - 10 primárních párů délky 2 - 4cm, 6 - 10 sekundárních, vlastní lístky jsou dlouhé 5 - 6 (i 7)mm a široké 2 - 2,5 (i 4)mm. Kvete v hroznech o délce 20cm, vlastní květy jsou 5tičetné, průměru 2,5 - 3,5 (i 5)cm, korunní lístky jsou žluté a mají až 10 dlouhých červených tyčinek. Plodem je chlupatý 6 - 9 (i 10)cm dlouhý převislý zploštělý hnědý kožovitý lusk.

Dobře snáší nižší vlhkost vzduchu. Vyhovuje mu zásaditý substrát a plné slunce. Zimuje na světle při teplotě 3 - 8°C s omezenou zálivkou.

Množí se semeny.

Caesalpinia hildebrandtii

Caesalpinia kavaensis

oblasti: Havajské ostrovy

Patří mezi endemity Havajských ostrovů. Roste v podobě keře nebo malého stromu. Dosahuje výšky 4 - 10m. Borka je tmavě šedá. Listy jsou zpeřené, složené z 4 - 8mi lístků dlouhých asi 3cm. Kvete oboupohlavními květy barvy růžové až červené. Tyčinky jsou dlouhé 10 - 18cm. Plodem je až 8cm lusk široký do 5cm. Obsahuje 2 - 4 oválná semena.

Caesalpinia major

oblasti: Florida, Havajské ostrovy, Portoriko

Caesalpinia merxmeullerana

Patří mezi endemity Namibie.

Caesalpinia mexicana

oblasti: Arizona, Kalifornie, Mexiko, Texas

Roste od jihu Texasu po střední Mexiko. Patří mezi menší stálezelené stromy nebo velké keře. Dorůstá výšky 3 - 4,5m a šířky 1,8 - 3m. Listy jsou 2x zpeřené tmavězelené barvy. Každý z nich má 5 - 9 párů dlouhých 4 - 9cm a ty mají 4 - 5 vlastní chlístků dlouhých 1 - 2,5cm a širokých 0,7 - 1,3cm. Kvete žlutými květy na 7,5 - 15cm hroznu složeném z 10 - 30ti květů. Plodem je 5 - 8cm lusk.

Caesalpinia monensis

oblasti: Portoriko

Caesalpinia myabensis

Caesalpinia nhatrangense

Patří mezi endemity Vietnamu.

Caesalpinia paraguariensis

oblasti: Argentina, Bolívie, Brazílie, Paraguay

Roste v Argentíně, Bolívii, Brazílii a Paraguaji.

Caesalpinia pauciflora

oblasti: Florida

Caesalpinia peninsularis

Caesalpinia phyllanthoides

oblasti: Texas

Caesalpinia platyloba

Caesalpinia pluviosa

Existují vnitrodruhové taxony:

- var. cabraliana
- var. intermedia
- var. paraensis
- var. peltophoroides
- var. pluviosa
- var. sanfranciscana

Caesalpinia portoricensis

oblasti: Portoriko

Caesalpinia pulcherrima (Sapan nádherný)

oblasti: Arizona, Florida, Kalifornie, Pákistán, Portoriko, S Jižní Amerika, Texas

Roste v tropické Americe v podobě krátce žijícího keře. Dorůstá výšky (2 -) 3 - 5 (i 6)m. Větve jsou voskovité a řídce ostnité. Listy jsou 2x zpeřené, pichlavé, tvoří je (3 -) 4 - 10 (i 12) primárních párů délky (10 -) 20 - 40 (i 45)cm, 6 - 10 sekundárních párů lístků délky (1,2 -) 1,3 - 1,5 (i 2,5)cm a širokých (0,3 -) 7 - 1 (i 1,5)cm. Kvete ve vrcholových hroznech délky do 20cm, vlastní květy jsou červenooranžové až žluté a korunní lístky jsou na okraji zvlněné. Plodem je (5 -) 6 - 7 (i 12)cm dlouhý a 1,7cm široký holý lusk.

Vyhovuje mu chráněné místo a plné slunce. Zimuje při teplotách do 10°C s velmi omezenou zálivkou.

Množí se semeny.

Caesalpinia pumila

Caesalpinia punctata

oblasti: JV Asie

Pochází z jihovýchodní Asie.

Caesalpinia sappan

Caesalpinia spinosa

oblasti: Kalifornie, Peru, Střední střeozemí

Pochází z Peru. Dorůstá výšky 2 - 5m. Barva borky je tmavěhnědá. Listy vyrůstají střídavě, jsou stálezelené, 2x zpeřené. V prvním stupni 3 - 10 párů kratších 8cm, v dalším 5 - 7 párů elipticky tvarovaných lístků dlouhých 1,5 - 4cm. Kvete v 15 - 20cm hroznu žlutooranžovými květy s asi 6mm okvětními lístky obklopenými další řadou lístků se zubatým okrajem. Plodem je plochý lusk dlouhý 6 - 12cm a široký 2,5cm. Obsahuje 4 - 7 kulatých černých semen.

Caesalpinia vesicaria

Caesalpinia violacea

Caesalpinia wootonii

oblasti: Texas

Další informace:

<http://botanika.wendys.cz/cherbar/heslo.php?603>

<http://botany.cz/cs/caesalpinia-gilliesii/>

<http://exoticke-rostliny.atlasrostlin.cz/sapan-nadherny>

<https://www.rostliny.net/>